

Faktaark om psykofarmaka

Hvad er psykofarmaka?

Psykofarmaka er den samlede betegnelse for medicin til behandling af psykiske sygdomme så som angst, mani og depression. Lidelserne kan variere meget fra person til person, og man ved stadig ikke præcist, hvorfor og hvordan psykiske sygdomme opstår. Nogle sygdomme kan være arvelige, mens andre kan opstå eller udløses af stress eller traumatiske hændelser i barndommen såvel som i det voksne liv. Men psykiske sygdomme kan også forbindes til ubalancer i kemiske stoffer, som udfører vigtige funktioner i hjernen. Psykiske lidelser opstår altså i et komplekst samspil mellem menneskets gener, de psykologiske og sociale forhold samt biologiske forhold.

Historisk tilbageblik

Psykiske lidelser har været kendt i mange år. Helt tilbage i det gamle Grækenland forsøgte lægevidenskaben at forstå, hvordan psykiske lidelser opstod, og hvordan de kunne behandles. Historisk set har mennesker med psykiske lidelser dog lidt under manglende forståelse for og behandling af psykiske sygdomme. Helt frem til 1950'erne var der ingen effektiv behandling af psykiske lidelser. Før dette bestod mange behandlinger af beroligende medikamenter eller fysiske indgreb som chokbehandling eller det hvide snit, som er et kirurgisk indgreb i hjernen.

Gennembrud i behandlingen

I løbet 1950'erne skete der dog en udvikling, der markerede starten på en ny æra. Lægemidler så som litium til behandling af mani, benzodiazepiner til behandling af blandt andet angst samt antidepressiva til behandling af depression og andre affektive lidelser blev alle udviklet i denne periode. Fælles for disse behandlingsmetoder er, at de bygger på vores viden om kemiske processer i hjernen. Forskningsverdenen fandt frem til, at psykisk sygdom skyldes ubalancer i de kemiske signalstoffer, der sender beskeder mellem hjernens celler. Især signalstofferne serotonin, dopamin og noradrenalin har relevans for psykisk sygdom, og lægemidlerne virker typisk ved at regulere niveauet af et eller flere signalstoffer.

De mange nye lægemidler, der kom til i 1950'erne, betegnes som den første generation af psykofarmaka. Flere af disse lægemidler havde en generel effekt på alle hjernens signalstoffer, hvilket medførte en del bivirkninger. Siden er den første generation blevet erstattet af en ny generation af psykofarmaka, der har færre bivirkninger.

Fremtidige udfordringer og muligheder

Selvom den medicinske behandling af psykiske sygdomme har haft stor betydning, er der stadig en lang række udfordringer i forhold til at sikre effektive diagnosticerings- og behandlingsmuligheder for de mennesker, der rammes af en psykisk sygdom. En vigtig forudsætning for udvikling af nye og bedre lægemidler er en dybere forståelse af de underliggende sygdomsmekanismer og dermed en større indsigt i den bagvedliggende sygdomsbiologi. Og lige præcis hjernen er stadig et stort mysterium i mange henseender. I dag fokuseres der på at udvikle en mere effektiv og målrettet medicinsk behandling med udgangspunkt i den enkelte patient samt mindske eventuelle bivirkninger af lægemidlerne